

دوفصلنامه‌ی پژوهش در آموزش زبان و ادبیات عرب

دوره چهارم، شماره دوم، زمستان ۱۴۰۱

بررسی چالش‌ها و راه‌کارهای آموزش مجازی درس عربی در ایام کرونا

* مهدی شفائی^۱ناصر علیاری^۲

چکیده

امروزه بزرگ‌ترین مسئله‌ای که جهان را تهدید می‌کند شیوع و گسترش ویروس کووید ۱۹ (کرونا) است. اگرچه شیوع ناگهانی کووید ۱۹، سیستم‌های بهداشتی درمانی دنیا را با چالش‌های متعددی روبرو کرد، اما سایر حوزه‌ها از جمله حوزه تعلیم و تربیت را نیز تحت تأثیر خود قرار داد که از درس زبان عربی با تمام چالش‌های آموزشی آن می‌توان به‌عنوان نمونه یاد کرد. با شروع اپیدمی کووید ۱۹ در سراسر جهان، پروتکل‌های بهداشتی بر رعایت فاصله‌گذاری اجتماعی تأکید کردند. در این راستا در بسیاری از کشورها از جمله کشور ما، برای کاهش شیوع ویروس کرونا آموزش‌های حضوری در مدارس و دانشگاه‌ها تعطیل شدند. همه‌گیری این ویروس تمام جنبه‌های زندگی اعم از فرهنگ، صنعت، اقتصاد و گردشگری را در بر گرفته و همچنین حوزه آموزش زبان عربی را که یکی از مهم‌ترین دروس در کشور است، با چالش جدی مواجه ساخت. لذا نظام آموزشی به آموزش از راه دور از طریق فضای مجازی روی آورده است. هدف از این پژوهش پرداختن به آموزش مجازی درس عربی و نیز چالش‌های این نوع آموزش در درس مذکور است. ویروس کرونا علاوه بر ایجاد مشکلات برای دانش آموزان و والدین آن‌ها، فشار زیادی به معلمان، مخصوصاً دبیران محترم عربی وارد کرده است و بر کیفیت آموزش و نحوه تدریس درس زبان عربی نیز تأثیر گذاشته است. شایان ذکر است روش تحقیقی که در این مقاله از آن استفاده شده، روش توصیفی با استناد به منابع کتابخانه‌ای است.

کلیدواژه‌ها: بیماری کووید ۱۹، چالش‌های ایام کرونا، نظام آموزشی، آموزش مجازی، زبان عربی

^۱ دکترای تخصصی، دکترای زبان و ادبیات عربی دانشگاه خوارزمی و مدرس دانشگاه فرهنگیان - پردیس علامه امینی تبریز، saba.saba81@gmail.com

^۲ کارشناسی ارشد رشته زبان و ادبیات عربی، دبیر عربی، آذربایجان شرقی، منطقه مهربان، mehdishafayi@gmail.com

مقدمه

علی‌رغم تأکید بر هوشمندسازی مدارس، پیشرفت‌های چشم‌گیری در بسترسازی و ارائه آموزش‌های مجازی حاصل نشده است. در دوران اپیدمی کووید-۱۹ برای این که آموزش دانش‌آموزان و دانشجویان در طول دوره فاصله‌گذاری اجتماعی دچار وقفه نشود و برنامه‌های درسی طبق برنامه از قبل مشخص شده، تداوم داشته باشد، راه کارهای مختلفی ارائه گردید. در حوزه آموزش و پرورش، آموزش از طریق تلویزیون و با همکاری شبکه آموزش ارائه شد و هدف اصلی آن رعایت عدالت آموزشی بود. اگرچه تجارب موفق‌تری در این زمینه به دست آمد، اما با توجه به تنوع مقاطع تحصیلی و رشته‌های درسی عملاً امکان ارائه همه دروس به شکل آموزش تلویزیونی میسر نشد.

از طرف دیگر یکی از مهم‌ترین عیب این نوع آموزش، یک‌طرفه بودن و عدم تعامل بین معلم و دانش‌آموز بود تا این که اپلیکیشنی در بستر شبکه اجتماعی با عنوان شبکه اجتماعی دانش‌آموزان (شاد) طراحی و آموزش‌ها در این بستر ارائه شد. اگرچه این شبکه هم دارای محدودیت‌ها و مشکلاتی بود، اما رفته‌رفته مشکلات آن مرتفع شد و توانست رضایت نسبی معلمان و دانش‌آموزان را جلب کند، هرچند که هنوز با ایده‌آل‌های آموزش مجازی نیز فاصله زیادی دارد.

اصطلاح آموزش مجازی شامل مجموعه‌های وسیع از کاربردها و عملکردها از جمله آموزش غیرحضوری و کتابخانه‌های الکترونیکی است (سراجی و دیگران، ۱۳۹۷، ص ۱۲). آموزش الکترونیکی به انسان قدرت یادگیری خارج از محیط فیزیکی کلاس را می‌دهد آموزش از راه دور هم‌اکنون سال‌هاست که در دنیا متداول و رایج است، اما ترکیب این نوع آموزش با اینترنت منجر به ابداع روش جدید تدریس به نام آموزش مجازی شده است (موحد، ۱۳۸۲، ص ۹۸). در ایام شیوع کرونا اهمیت آموزش مجازی و فراهم کردن زیرساخت‌های لازم برای توسعه فرصت آموزش از راه دور و آموزش مجازی دوچندان شده است و گوشی هوشمند از جمله اساسی‌ترین وسیله در بین معلمان و دانش‌آموزان است. اتصال به اینترنت با استفاده از گوشی هوشمند برای جستجوی اطلاعات و تمرینات درسی و نیز استفاده از شبکه‌های اجتماعی بیشترین میزان استفاده را در میان معلمان و دانش‌آموزان دارد. ناگفته نماند نرم‌افزارهایی وجود دارند که امکان تدریس آنلاین یا مدرسه آنلاین با همان کلاس‌های مجازی را فراهم می‌کنند. برخی از این نرم‌افزارها رایگان و برخی دیگر با توجه به شیوع و ویروس کرونا مستلزم پرداخت هزینه هستند که می‌توان با استفاده از آن‌ها تدریس یک درس را طراحی کرد (تسنیم، ۱۳۹۸، ۱۸ اسفند).

از طرفی پاندمی کرونا منجر به شکوفایی برخی قابلیت‌ها در کشور شد که از آن جمله می‌توان به فراگیر شدن و رونق یافتن آموزش مجازی در سراسر کشور اشاره کرد. به نظر می‌رسد که آموزش مجازی در کشور ما وارد یک فاز جدیدی شده و توجه بیشتری به آموزش‌های مجازی معطوف شده است. از طرف دیگر، مسئولین امر نیز بیش‌ازپیش بر اهمیت آموزش از راه دور و آموزش‌های مبتنی بر یادگیری الکترونیکی واقف شده‌اند؛ بنابراین انتظار می‌رود که با توسعه زیرساخت‌های لازم از قبیل توسعه شبکه سراسری اینترنت و افزایش سرعت آن، تولید نرم‌افزارهای آموزشی تعامل محور و استفاده از تجارب کسب‌شده در این پاندمی شاهد رونق روزافزون آموزش مجازی در کشور باشیم و حتی بعد از پایان یافتن شیوع کرونا، این نوع آموزش در کنار آموزش حضوری تداوم داشته باشد.

توسعه فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات در برنامه‌های آموزش و پرورش، گامی مؤثر و ماندگار بوده که توانسته تحول کیفی در اهداف، برنامه‌ها، روش‌ها و شیوه‌ها ایجاد کند و نتیجه اثربخشی آموزش و پرورش را به دنبال داشته است.

پیش‌بینی می‌شود با توسعه فناوری، رؤیاهای دیرینه و مشکلات لاینحل از قبیل کاربردی کردن آموزش و پرورش، تمرکز بر توانایی و نیازهای یادگیرندگان، نهادینه کردن دانش آموز محوری و تغییر نقش معلم به‌عنوان راهنما و بالاخره اصالت بخشیدن به آموزش مادام‌العمر محقق شود (حیدری و همکاران، ۱۳۸۹، ص ۱۰۴). در راستای این سیاست شناسایی ویژگی‌های آموزش و پرورش کارا و اثربخش از اهمیت خاصی برخوردار است. ظهور فناوری‌های جدید و گسترش آن در ابعاد گوناگون موجب بروز تحول شگرفی شده است که از آن به‌عنوان انقلاب اطلاعاتی یاد می‌شود (حسینی، ۱۳۵۴).

مزایا و معایب

در خصوص مزایای استفاده از فناوری‌های نوین در امر آموزش و تدریس مطالب زیادی مطرح شده اما نباید این موضوع را فراموش کرد که در استفاده از این فناوری‌ها با مشکلات و محدودیت‌هایی روبرو هستیم و استفاده از این فناوری‌ها آثار نامطلوب و معایبی به همراه دارد. کاربرد فناوری در امر آموزش مستلزم وجود امکانات سخت‌افزاری و نرم‌افزاری است که نظام آموزشی مدارس ما با شرایط مطلوب فاصله زیادی دارد به‌عنوان نمونه تعداد رایانه‌های موجود به دانش آموزان در مدارس بسیار پایین است و حتی برخی مدارس فاقد حتی یک رایانه و یا ویدئو پروژکتور است. البته فناوری اطلاعات محدود به رایانه نیست و رایانه تنها یک مجموعه ابزار فناوری است. صرفاً وجود تعدادی رایانه نمی‌تواند به معنی استفاده از آن باشد هنوز فرهنگ استفاده از فناوری‌های نو در جامعه ما فراگیر نشده است.

فناوری‌های اطلاعات این امکان را می‌دهد که هر فرد خود مطالب را یاد بگیرد و در حقیقت وابستگی فرد را به معلم خود کم می‌کند. این موضوع خصوصاً در مناطقی که به دلایل جغرافیایی یا به خاطر هزینه‌های بالا، امکان فرستادن معلم وجود ندارد، شیوه بسیار مناسبی است که البته باید شرایط و امکانات و تجهیزات لازم مانند اینترنت و ... نیز در آن محل وجود داشته باشد تا مؤثر واقع شود. از طریق فناوری یادگیری الکترونیکی، دانش آموزان و معلمان عربی می‌توانند به فعالیت‌های تعاملی هم‌زمان و ناهم‌زمان نیز بپردازند و این تعامل ممکن است در زمان و مکان‌های متفاوت صورت گیرد. فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات به‌خودی‌خود تأثیر اندکی بر کیفیت تدریس و یادگیری زبان عربی دارند و شک نیست که این فناوری‌ها فرصت‌های فراوانی برای ایجاد محتوای یادگیری را فراهم می‌آورند. هرچند این فناوری‌ها سبب می‌شوند تعامل قابل توجهی به وجود آید، اما نمی‌تواند به‌تنهایی کیفیت یادگیری و تدریس را افزایش دهند.

آموزش زبان عربی

آموزش زبان عربی در ایران از نخستین سال‌های ورود اسلام به سرزمین ایران آغاز شد و ملت ایران برای نجات از ظلم و ستم شاهان ساسانی با آغوش باز و بدون هیچ‌گونه مقاومتی آیین مقدس اسلام را پذیرفتند و هم از اسلام و هم از زبان الهی‌اش به‌خوبی پاسداری نمودند. به‌طوری‌که بزرگ‌ترین مرجع صرف و نحو و لغت و بلاغت و تفسیر قرآن و جمع احادیث به دست توانای علمای ایران و یا اعراب ایرانی نژاد، مانند، صاحب تفسیر طبری، مقامات حمیدی و مقامات حریری نگارش یافت. ولی بعد از مشروطیت و دوران نوگرایی در ایران تا امروز شاهد مجادله و به نحوی بی‌توجهی نسبت به زبان عربی هستیم. با کمال شگفتی نتایج مطلوب و تأثیرگذاری را در میان دانش آموزان و دانشجویان خود مشاهده نمی‌کنیم (جتی فر، ۱۳۷۷، ص ۷۱)؛ اما بعد از انقلاب اسلامی و بر اساس اصل شانزدهم قانون اساسی، تدریس این زبان بعد از دوره ابتدایی تا پایان دوره متوسطه در همه مقاطع و همه رشته‌ها الزامی شد، زیرا زبان عربی، زبان قرآن و

معارف اهل بیت (ع) است و این زبان عربی با زبان فارسی بسیار در آمیخته است، به نحوی که فهم زبان فارسی تا حدی در گروی آشنایی و فهم زبان عربی است. زبان عربی زبان دین و فرهنگ و تمدن اسلامی است. این زبان یکی از عوامل وحدت در بین جوامع و ملل مختلف دنیا با بیش از یک میلیارد مسلمان گشته است.

آموزش زبان عربی به منظور درک مفاهیم دینی و قرآن است. آموزش و یادگیری زبان عربی به عنوان یک زبان خارجی برای ما ایرانیان، بنا به دلایل دینی، ملی، فرهنگی، اقتصادی و سیاسی و. در طول تاریخ مهم بوده است، اما همین زبان همواره با بی‌روشی یا روش‌های نادرست همراه بوده است. بر این اساس در یادگیری زبان عربی به عنوان یک زبان دوم و غیر مادری، رعایت اصول و روش‌های آموزش زبان‌های خارجی لازم است. زبان عربی که به عنوان یکی از زبان‌های غنی و پرجاذبه، دارای ویژگی‌های قابل توجهی است که فراگیری و آموزش آن را اهمیت می‌بخشد. ساختارهای بدیع و دل‌انگیز و فراوانی واژگان، از مهم‌ترین ویژگی‌های این زبان است. بزرگان دین ما نیز اعم از معصومین (ع) و دانشمندان بزرگ اسلامی همه سفارش کرده‌اند که این زبان را فرا بگیریم. حضرت علی (ع) می‌فرماید: تعلموا العربیه و علموها (عربی را فراگیرید و به دیگران فرا دهید) و مقام معظم رهبری هم در مورد زبان عربی فرمودند: زبان عربی کلید معارف اسلامی است.

آموزه‌های الکترونیکی زبان عربی

آموزش الکترونیکی به مجموعه گسترده از نرم‌افزارهای کاربردی و متدهای آموزش بر پایه فناوری‌های اطلاعات اعم از رایانه، شبکه، اینترنت، اینترانت و... گفته می‌شود که شرایط آموزش را برای هر شخص در هر حوزه، در هر زمان و مکان به صورت دائم مهیا سازد. استفاده از نرم‌افزارهای آموزشی برای بهبود آموزش و پرورش در مدارس و مؤسسات توسعه یافته‌اند. نرم‌افزارهای آموزشی تحت سیستم‌عامل‌های کامپیوتری یا موبایلی هستند و با هدف اصلی تدریس یا خودآموزی ساخته می‌شوند. امروزه نرم‌افزارهای آموزشی بخش اصلی هویت یک مدرسه را شکل می‌دهند. این نرم‌افزارها به قدری توسعه یافته‌اند که حتی امکان مشاهده پیشرفت دانش آموزان در کلاس درس را به والدین نیز می‌دهند. این نرم‌افزارها دارای ویژگی مختلفی هستند که دو ویژگی، آن‌ها را از شیوه‌های آموزش سنتی متمایز می‌کند. یکی اینکه محتوای چندرسانه‌ای مانند گرافیک، عکس و صدا کمک می‌کند تا دانش آموزان با درس‌های خود درگیر شوند. به عنوان مثال در زمان تدریس می‌توانند محتوای تدریس را به صورت آنلاین ملاحظه کنند. دوم اینکه دانش آموزان را به درس علاقه‌مند می‌کند و به ایجاد محیط یادگیری پربار و جذاب کمک می‌کند. امروزه نرم‌افزارهای پرکاربرد زیادی جهت آموزش زبان عربی ایجاد شده است که معلمان عربی می‌توانند از آن‌ها در زمینه امر تدریس خود بهره ببرند. از جمله آن‌ها می‌توان به بوک، زبانک، زبان کده، دلفین، تل می مور و... اشاره کرد که دارای قابلیت‌های متعددی می‌باشند. بهترین شیوه به حفظ لغات، آشنایی با قواعد صحیح زبان عربی و یادگیری آن، دارای بودن سیستم اعلان برای یادآوری تمرین، نمودار پیشرفت، قابلیت‌هایلات هوشمند که متن‌ها را همراه با صوت آن‌ها به راحتی و بدون سردرگمی نشان می‌دهد، بهره‌گیری از انیمیشن‌های سه‌بعدی و شبیه‌سازی‌های صورت و حرکات لب که به یادگیری صحیح کلمات کمک می‌کند؛ اما در مورد فضای مجازی که مبتنی بر فناوری نوین اینترنت با تغییراتی که در آموزش سنتی ایجاد کرده، توانسته است بسیاری از ناهمواری‌های سیستم‌های سنتی آموزش را رفع کرده و دگرگونی‌های اساسی را در آموزش ایجاد کند. این امر در سایه نظام جدیدی از آموزش صورت می‌گیرد که آموزش الکترونیکی نامیده

می‌شود. از موقعیت‌های یادگیری زبان عربی در فضای مجازی می‌توان به انجمن‌ها و تالارهای گفتگو و شبکه‌های اجتماعی (سروش، آی‌گپ، تلگرام، شاد، واتساپ و...) اشاره کرد؛ اما باید به نحوی درست استفاده از فضای مجازی و نقش آن در یادگیری را به دانش آموزان داد تا مبادا دچار معضلات و مشکلات در این زمینه شوند. در زمینه تبیین و معرفی تکنولوژی آموزشی می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

-انگیزه دادن به دانش آموزان و ترغیب افراد به یادگیری: یعنی با بهره‌گیری از فناوری‌های نوین این امر محقق می‌شود و نتایج آن هم چندین برابر می‌شود.

-آسان کردن دسترسی افراد به مواد آموزشی (معلمان و دانش آموزان): فناوری را نمی‌توان علم کاربردی تلقی کرد. هر دوی آن‌ها، فناوری و علم، با یکدیگر دارای رابطه تنگاتنگ هستند ولی در بسیاری موارد با هم فرق دارند. ما هر دوی این‌ها (علم و فناوری) را در کنار هم بکار می‌بریم به همین خاطر نیز این دو را به‌عنوان دو واژه هم‌معنی اشتباه می‌گیریم. علم دانش دنیای طبیعی است درحالی‌که فناوری دنیای ساخت انسان است که با پردازش، توسعه و مدیریت حاصل می‌شود.

-سطح مشارکت دانش آموزان را در کلاس ارتقا می‌بخشد. از آنجایی‌که فناوری‌های آموزشی نظیر ویدئو پروژکتور یا تخته سفید دیجیتال سطح تعاملات را در کلاس افزایش می‌دهد و معلمین می‌توانند این موفقیت را برای دانش آموزان فراهم نمایند که از این تکنولوژی در کلاس درس بهره‌مند شوند و فضای خسته‌کننده کلاس از بین برود و دانش آموزان می‌توانند دروس عربی را از طریق فایل‌های تصویری و یا کلیپ‌های تهیه‌شده در مورد متن دروس مانند درس *السمک* در درس سوم عربی پایه دهم و ... بهتر فراگیرند و با مفهوم درس بیشتر و بهتر آشنا شوند.

فناوری نیازمند آموزش است: هم معلمان و هم دانش آموزان برای یادگیری چگونگی استفاده از فناوری‌های گوناگون آموزشی نیازمند آموزش‌های فوق‌العاده هستند و این مسئله هم نیازمند صرف پول و هزینه است. شایان‌ذکر است که روش‌های نوین تدریس در کنار روش‌های سنتی می‌تواند در بهبود شیوه تدریس و اثربخشی کیفیت آموزشی همه معلمان علی‌الخصوص معلمان عربی نقش و تأثیر مثبتی داشته باشد. البته باید به این نکته اذعان نمود که این امر، امری است چند سویه که همکاری متقابل معلم و دانش آموزان و از همه مهم‌تر مدرسه و اداره آموزش و پرورش و یا به عبارت بهتر وزارت آموزش و پرورش را می‌طلبد.

پیشنهادها و راهکارها جهت بهتر نمودن آموزش مجازی درس عربی

-لازم است بازنگری در حوزه تربیت و یادگیری زبان عربی در برنامه درس ملی با رویکرد و تأکید بر نقش ارتباطی زبان عربی در متون درسی اتفاق افتد، به این صورت که درس زبان عربی با دروس دیگر مثل پیام‌های آسمانی، قرآن، ادبیات و غیره می‌تواند در ارتباط باشد، به این معنی که در جای‌جای دروس مذکور از جملات و کلمات درس عربی استفاده می‌شود.

-ضروری است به اصلاح فرآیند تربیت نیروی انسانی ویژه آموزش زبان عربی به کمک نظریه‌های ارائه‌شده در خصوص تربیت معلمی توجه شود.

-برگزاری دوره‌های تخصصی و حضوری آموزش معلمان عربی امری مهم است.

-به متن محوری توجه شود.

- به موضوع ایجاد تحول اساسی در روش تدریس سنتی و استفاده از روش‌ها و فناوری‌های نوین آموزش از جمله یادگیری مشارکتی و فعال توجه شود.
- به امر بازننگری اساسی در ارزشیابی اهتمام ورزیده شود.
- لازم است دولت و مخصوصاً خیرین بزرگوار در جهت به‌روز کردن تجهیزات و امکانات فناوری و اطلاعات مدارس از مدرسه حمایت کنند.
- موضوع نهادینه کردن فرهنگ استفاده از فناوری نوین آموزشی در بین معلمان عربی و دانش‌آموزان موردتوجه قرار گیرد.
- از تکنولوژی آموزشی مدارس برای ارتقای کیفیت تدریس معلمان جهت یادگیری آسان و بهتر دانش‌آموزان از سوی مدیران استفاده شود.
- به معلمان در رابطه با آخرین یافته‌های مربوط به تکنولوژی و روش‌های جدید تدریس اطلاع‌رسانی شود.
- سرمایه‌گذاری در زمینه ارتقای کیفیت آموزش معلمان به‌عنوان یک هزینه اثربخش از اولویت‌ها باشد.
- مراکز تربیت معلم نقش مهمی در الگوسازی برای استفاده از فناوری در کلاس دارند و استفاده از فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات به‌منزله یک نیاز اساسی است که باید با برنامه‌های تربیت معلم عجین شود.
- در برگزاری دوره پودمانی‌ها که توسط دانشگاه فرهنگیان برای استخدام‌شدگان ماده ۲۸ صورت می‌پذیرد، پیشنهاد می‌شود که در زمینه آشنایی معلمان که از این طریق استخدام شده‌اند، نسبت به آموزش آشنایی با فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات در زمینه آموزش معلمان، دوره‌های آموزشی لازم صورت پذیرد.
- به امر افزایش انگیزه معلمان جهت شرکت در کلاس‌های آموزشی از طریق سیاست‌هایی مانند در نظر گرفتن امتیازها و تشویق‌های مالی توجه جدی شود.
- حضور متخصصان بیشتر در زمینه فناوری اطلاعات و ارتباطات در مراکز آموزشی امر مهم است.
- فراهم آوردن امکان دسترسی آسان و کافی به فناوری اطلاعات و ارتباطات برای تمام استادان دانشگاه فرهنگیان و دانشجویان مراکز تربیت معلم و نیز امکانات و آموزش‌های لازم برای معلمان شاغل در کنار آن‌ها مهم تلقی می‌شود.
- محتوای دروس و شیوه‌های اجرا و ارزشیابی طوری باشد که با استفاده از رایانه‌ها همخوان باشند و یادگیری مهارت‌ها در ارزشیابی و زندگی فراگیر، محسوس باشد.
- تشویق دبیران و معلمان و اساتید و دانشجو معلمان و دانش‌آموزان به تولید علم و محتوای الکترونیکی به‌طور جدی پیگیری شود.
- دسترسی اینترنت برای همه مدارس با کیفیت و سرعت بالا امکان‌پذیر باشد.
- توسعه کامپیوتر و فراهم آوردن امکانات آن به اینترنت برای همه مدارس بسیار ضروری است.
- به اجرای برنامه‌های آموزشی ضمن خدمت برای پرورش حرفه‌ای همه معلمان، مخصوصاً معلمان عربی در زمینه فناوری‌های نوین آموزشی توجه شود.
- آماده کردن محتوای آموزشی مناسب برای آموزش و یادگیری مبتنی بر شبکه با توجه به نیاز دانش‌آموزان، توانایی معلمان در دوره‌های مختلف امری لازم و ضروری است.

- بهره بردن دبیران عربی از فایل‌های تولیدشده در مورد متون دروس عربی مانند درس مطر السمک و. در جریان فرایند تدریس می‌تواند مؤثر باشد.

چالش‌های آموزش مجازی

پژوهش‌ها نشان می‌دهد که فضای مجازی نتوانسته است زمینه‌های رشد تربیتی و شخصیتی را برای دانش آموزان فراهم کند. فقدان ارتباط چهره به چهره موجب شده دانش آموزان نتوانند از معلمان و سایر افراد در عرصه مدرسه تأثیرپذیری اخلاقی داشته باشند. اظهارات برخی استادان در این باره قابل تأمل است. دکتر مریم کیان در مقاله‌ای به نقل از سرکار آرنی می‌نویسد: از نظر من بزرگ‌ترین نقطه ضعف شیوه مجازی این است که تربیت وجود ندارد. در مدارس معمولاً تعلیم و تربیت با هم هستند، اما تربیت تقریباً در سیستم مجازی صفر است. در حالی که در مدارس حضوری دانش آموزان ارتباطات عاطفی و اخلاقی با معلمان خود دارند. همچنین در حالت عادی، روحیه خلاقیت در یک جمع حضوری و در محیط فیزیکی بیشتر و بهتر انجام می‌شود و مجازی بودن یادگیری علاوه بر ترس از تجربه‌گرایی جسورانه، پرورش خلاقیت را با مشکل مواجه خواهد کرد.

قابل ذکر است که عدم تسلط برخی از دبیران به اصول کار در شبکه مجازی و تولید محتوای الکترونیکی و نیز برخی هنجارها، دبیران توانمند را از اجرای تدریس مطلوب دور نگه داشته است، علاوه بر این، عدم وجود امکانات لازم در بسیاری از مدارس جهت تولید محتوای آموزشی مناسب و در نتیجه کیفیت پایین برخی محتواهایی که معلمان با گوشی شخصی خود تهیه می‌کنند، مزید بر علت است. از طرف دیگر نیز، موضوع در نظر نگرفتن امکانات و توانمندی خانواده‌ها در تهیه گوشی همراه مطرح می‌شود، به طوری که دانش آموزان و خانواده‌هایی که دسترسی به گوشی هوشمند ندارند، دچار آسیب‌های روحی و اجتماعی خواهند شد، زیرا دانش آموزان در دوران تحصیلی خود با مسائل زیادی از جمله مشکلات اقتصادی، ویژگی‌های فردی، مشکلات ناشی از عوامل محیطی و باورهای فرهنگی و اجتماعی نیز روبرو هستند. این مشکلات و مسائل می‌تواند روی پیشرفت تحصیلی آن‌ها تأثیر بگذارد (اکبری، ۱۳۹۰: ۱۶۲)، مثال آن، فراگیر نبودن تبلت و موبایل در روستاها است و در کنار آن عدم تمایل خانواده‌ها به آموزش مجازی است. کمبود مهارت در کنترل دانش آموزان در ساعات تدریس، نداشتن آموزش‌های لازم از قبیل تاب‌آوری در مقابل مشکلات حضور دائمی دانش آموزان در منزل از بعد روانی، آموزش مجازی را به طور جدی تحت تأثیر خود قرار داده است و زنگ خطر جدی که به صدا در آمده است، شنیده شدن خبرهایی مبنی بر ترک تحصیل برخی از دانش آموزان که از همه‌ی چالش‌های دیگر مهم‌تر و قابل تأمل تر است.

از موارد دیگر آموزش غیرحضوری بحث توجه به تفاوت‌های فردی در آموزش است که آیا دانش آموز با نیازهای خاص با دانش آموزان عادی محتواهای خاص خود را دریافت می‌کنند که متأسفانه باید گفت که بررسی‌ها چنین چیزی را نشان نمی‌دهند.

چالش‌های آموزش زبان عربی

از مهم‌ترین چالش‌های زبان عربی می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود

- ضعف نیروی انسانی آموزش زبان عربی، توضیح این که نیروی انسانی مورد نیاز برای آموزش زبان عربی در مدارس فاقد آموزش اصولی و روشمند است و حتی آموزش دانشگاهی آن‌ها در مواردی همسو با نیازهای مدارس در زمینه زبان

عربی نیست. لذا این ضرورت احساس می‌شود که روش سنتی آموزش زبان عربی باید جای خود را به روش‌های مدرن و همسو با نیازهای مدارس بدهد، مثلاً از غلبه گرامر و قواعد محوری در آموزش زبان عربی به مواردی مثل متن‌محوری و مکالمه محوری توجه شود که این امر مستلزم تبیین درست اهداف آموزش زبان عربی است. مواردی مانند نبود وسایل کمک‌آموزشی دیداری و شنیداری و ابزارهای چند رسانه، نامناسب بودن روش‌های ارزشیابی و ناکارآمدی آزمون‌های ضمن خدمت همانگونه که برای سایر دروس مسئله‌ساز شده، در خصوص آموزش زبان عربی نیز صدق می‌کند.

اهداف و ضرورت آموزش زبان عربی

- نیازهای دینی و درک و فهم آن و نهج‌البلاغه و صحیفه سجادیه و احادیث نبوی و کتب فقهی و تفسیر قرآن از ضرورت‌های آموزش زبان عربی است

- ارتباطات سیاسی و تاریخی و اقتصادی و اجتماعی و ادبی بسیار نزدیک میان ایرانیان و اعراب از گذشته تاکنون به علت هم‌جواری و دین مشترک از عوامل دیگر آموزش زبان عربی است

- مهم‌تر اینکه کسی نمی‌تواند زبان فارسی را به‌طور صحیح بیاموزد مگر اینکه به زبان عربی آشنایی کامل داشته باشد. چون بیش از یک‌سوم جملات فارسی را لغات و مشتقات و مصطلحات عربی تشکیل می‌دهد (دکتر نجفی، ۱۳۴۹، ص ۶).

راه کارهای ایجاد انگیزه و علاقه در دانش آموزان نسبت به درس عربی

۱- بیان ارتباط نزدیک در زبان عربی و فارسی و تأثیر و اثر متقابل این دو زبان از یکدیگر

۲- برخورد و نگاه مثبت خانواده و کادر مدیریتی مدارس نسبت به درس عربی و دینی و قرآن

- استفاده از وسایل کمک‌آموزشی نظیر پوسترهای آموزشی و چارت‌های کاغذی و مقوای بزرگ برای صرف افعال و ضمائر

- فیلم و پاورپوینت و سی‌دی‌های آموزشی طراحی شده

- بهره‌مندی از کتابخانه و نوارخانه در سطح اداره کل و ادارات آموزش و پرورش مناطق

- ارائه برخی از دروس به صورت نمایشنامه و فیلم

- تأسیس یک مرکز اطلاع‌رسانی و سایت آموزش عربی در اینترنت برای تمام مناطق آموزش و پرورش ایران

۳- توزیع عادلانه نمرات ارزشیابی بین توانایی‌های فراگیران در قرائت و ترجمه متون و کاربرد قواعد در تمرینات

۴- روی‌آوری به روش‌های فعال تدریس و مشارکت دانش آموزان در فعالیت‌های گروهی برای تعمیق و تثبیت یادگیری

۵- بیان قواعد صرف و نحو به صورت ساده و قابل فهم

برای ایجاد انگیزه در دانش آموزان و علاقه‌مند کردن آنها در فراگیری درس عربی ابتدا باید تا حد امکان در رفع عواملی که انگیزه را از دانش آموزان گرفته است، کوشید؛ بنابراین اولین راه تشویق و آسان جلوه دادن درس عربی است و این مطلب را بارها باید به دانش آموزان گوشزد کرد.

- باید به امتحانات مستمر شفاهی در سر کلاس توجه بیشتری کرد و ابتدا با طرح سؤالات ساده این را به دانش آموزان القا کرد که عربی درس سختی نیست و هر کس اراده کند می‌تواند به‌خوبی آن را یاد بگیرد. باید کلاس را جدی گرفت

و قبل از شروع درس حتماً حضور و غیاب انجام داد و در بررسی تکالیف دانش آموزان حساسیت خاصی داشت تا دانش آموزان بدانند برای کار آن‌ها ارزش قائل هستیم؛ زیرا تکلیف دادن یک چیز است و تکلیف خواستن یک چیز دیگر. اما به عنوان پیشنهاد در سطح کلی می‌توان راه کارهای بهتری برای ایجاد انگیزه در دانش آموزان نسبت به درس عربی ارائه داد که این در توان مسئولان برنامه ریز است و از جمله این راه کارها می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود.

- تا جایی که امکان دارد برای دبیران متخصص درس عربی، آموزش‌های ضمن خدمت جهت تدریس بر اساس الگوهای نوین تدریس لازم و ضروری است

- فعال بودن گروه‌های آموزشی به معنای واقعی آن به این صورت که سرگروه درس عربی از بین باسوادترین و مجرب‌ترین دبیران انتخاب شود و در روز معین در محل گروه‌های آموزشی حضور داشته باشد تا در صورت نیاز بتوان با او مشورت کرد و با برگزاری جلسات ماهیانه به رفع مشکلات آموزشی پرداخته شود و هماهنگی‌های لازم میان دبیران ایجاد شود

- امکانات کمک آموزشی در اختیار دبیران درس عربی گذاشته شود

- برگزاری مسابقات و المپیادها برای ایجاد روحیه رقابت میان دانش آموزان و شناسایی و معرفی و تشویق کردم نفرات برتر

در گفتگویی که با دانش آموزان به عمل آمده است به طور کلی می‌توان علت‌های عدم پیشرفت در یادگیری درس عربی و علاقه نداشتن دانش آموزان به این درس را چه در کلاس‌های حضوری و یا مجازی در موارد ذیل خلاصه کرد
- اولین عامل ارفاق‌های بی‌حد و حصر دبیران باعث شده است که دانش آموزان با همان روحیه تکدی نمره تربیت شوند و از خود هیچ سعی و تلاشی به عمل نیاورند

- عدم وجود عامل تشویق کننده و حتی وجود برخی از عوامل بازدارنده. مثلاً، اولیای دانش آموزان بیشتر به فراگیری و تقویت زبان انگلیسی توصیه می‌کنند و خیال می‌کنند اگر فرزند آن‌ها انگلیسی یاد بگیرد از ارزش و پایگاه اجتماعی بهتری برخوردار خواهد بود

- آن‌طور که خود دانش آموزان عنوان می‌کنند مطالب کتاب‌های درسی عربی هیچ تناسبی با روحیات نوجوانان که در این سنین درس می‌خوانند، ندارد

- بدآموزی برخی از همکاران در سنوات گذشته باعث شده است تا دانش آموزان فقط به مطالب کتاب درسی پردازند آن‌هم در حد حفظ کردن مطالب. چون دانش آموز با این روحیه تربیت شده است و اگر مطلبی هم عین کتاب نباشد نمی‌تواند به آن پاسخ دهد و در نتیجه در امتحانات هماهنگ نمی‌تواند نمره مقبولی کسب کند.

شیوه پیشنهادی جهت تدریس درس عربی

در تدریس درس عربی دبیران عربی می‌توانند به کمک دانش آموزان تدریس نمایند. یکی از این شیوه‌ها به این صورت است که معلم متن عربی را در اختیار دانش آموزان قرار می‌دهد و به آن‌ها فرصت می‌دهد تا متن مورد نظر را ارائه دهند. به این طریق دانش آموزان با لغات بسیاری آشنا شده و در ترجمه متون روان‌تر خواهند بود. این راهکار روش تدریس تطبیقی نام دارد و به این دلیل استفاده می‌شود که بتوانیم ذهن را به سوی شرطی‌سازی هدایت کنیم. روش دوم تدریس، واژه‌شناسی و ریشه‌یابی است. این روش بسیار اهمیت دارد.

نقش و تأثیر فضای مجازی بر دانش آموزان

دانش آموزان در دوران تحصیلی خود با مسائل زیادی روبرو هستند. این مشکلات و مسائل می‌تواند روی پیشرفت تحصیلی آن‌ها تأثیر بگذارد. شناخت این مسائل تأثیرگذار و اقدام در جهت کاهش تأثیرات کافی آن‌ها، می‌تواند در جهت پیشرفت تحصیلی دانش آموزان مؤثر باشد. مشکلات اقتصادی، ویژگی‌های فردی، مشکلات ناشی از عوامل محیطی و باورهای فرهنگی و اجتماعی دانش آموزان و همچنین وجود تکنولوژی‌های مجازی و مدرن عصر اخیر از جمله عواملی است که می‌تواند در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان تأثیر منفی بگذارد. اینترنت و فضای مجازی منابع شگفت‌انگیز آگاهی و دانش هستند. اینترنت یک صحنه اجتماعی است که فرد را در موقعیت‌های متنوع نقش‌ها و سبک‌های زندگی قرار می‌دهد و از آن تأثیر می‌پذیرد (اکبری، ۱۳۹۰، ۱۶۲). از نظر صاحب‌نظران جامعه‌شناسی، شکل‌گیری هویت افراد تحت تأثیر منابع گوناگونی است. عمده‌ترین این منابع خانواده، رسانه‌های گروهی، مدرسه و گروه همسالان است. از این میان رسانه‌های گروهی با توجه به گستره نفوذ و فراگیری آن اهمیت ویژه‌ای یافته‌اند (صبوری خسروشاهی، ۱۳۸۶). با تغییرات اساسی که در اثر رشد و گسترش فناوری‌های نوین ارتباطی در عرصه‌های مختلف زندگی انسان‌ها رخ داده است، تعلیم و تربیت نیز از این قاعده‌ی تغییرات مستثنی نیست. در عصر ما دانش و فناوری با یکدیگر هم مسیر شده‌اند و نمی‌توان یکی از این دو را بدون دیگری به راحتی به دست آورد. فضای مجازی با منابع و امکانات شگفت و عظیمی که در زمینه علم و دانش در اختیار کاربران خود قرار می‌دهد و با ویژگی‌هایی چون بی‌زمانی و بی‌مکانی، تعاملی بودن و... قابلیت‌های زیادی در زمینه آموزش و تعلیم و تربیت در اختیار کاربران خود قرار می‌دهد. اصطلاحاتی چون کلاس بدون دیوار، مدارس هوشمند و... اشاره به نوع جدید و شاید غیرمعمولی از آموزش الکترونیک دارد که در مقابل آموزش سنتی و معمول امروزه در حال جایگیری در سیستم‌های آموزشی کشورهای مختلف است. در آموزش سنتی به خاطر حضور فیزیکی در زمان و مکان، دانش آموز، معلم و محتوا و منابع درسی، مشارکت و تعاملی چهره به چهره با یکدیگر قرار دارند و ویژگی اصلی آموزش نیز همین تعاملات است که از طریق آن دانش و اطلاعات بین افراد ردوبدل می‌شود و به حجم و محتوای دانش اضافه می‌شود و یا در آن تغییراتی ایجاد می‌شود. این ویژگی آموزش در صورت جدید آموزش که آموزش الکترونیک یا از راه دور است نیز حضور بارز و روشن دارد و برحسب محیطی که در آن عمل می‌کند، از ویژگی‌های و قابلیت‌های فضای مجازی برای عملکردش استفاده می‌کند. امروزه فناوری گسترده و پیچیده‌ای به نام کامپیوتر در جامعه گسترش پیدا کرده است و با تمام جنبه‌های زندگی از مدرسه تا محل کار تلفیق شده است. امروزه این فناوری نقش مهمی را در زندگی کودکان و نوجوانان ایفا می‌کند و این نقش به سرعت در زندگی آنان پررنگ‌تر می‌شود. علی‌رغم جنبه‌های مثبت از قبیل جنبه‌های آموزشی و ارائه خدمات ارتباطی، رایانه، جنبه‌های منفی هم دارد. استفاده غیرمعتقول باعث مضراتی مانند مشکلات بینایی، صدمات سیستم اسکلتی، چاقی و مشکلاتی در ارتباط با خانواده و اعتیاد الکترونیکی می‌شود.

مدیریت دانش آموزان در کلاس مجازی، راه پرپیچ‌وخم معلمان و والدین

کلاس مجازی اگرچه قوانین مشخصی دارد، اما نمی‌تواند به نظم و دقت کلاس‌های حضوری برگزار شود. در این شرایط معلمان و والدین نمی‌توانند قوانین پیچیده و سخت‌گیرانه‌تری برای دانش آموزان برای دنبال کردن مباحث کلاس درسی برقرار کنند. همچنین لازم به ذکر است آموزش مجازی، نظارت مستمر و مجدانه خانواده را می‌طلبد که متأسفانه

بیشتر خانواده‌ها به دلیل آشنا نبودن با نوع فعالیت آموزش مجازی از این مسئولیت شانه خالی می‌کنند. هم‌اکنون بخش قابل توجهی از والدین باسواد هستند و می‌توان با آموزش مناسب از آن‌ها برای نظارت و ارزیابی فرزندان استفاده کرد. در این شرایط معلم فرصت نمی‌کند تمام دانش آموزان را رصد کند ولی والدین باید پیگیر باشند که فرزندانشان مباحث آموزشی را جدی گرفته و از آموزش جا نمانند. در روزهای کرونایی دانش آموزان نسبت به تشویق نشدن از سمت معلم یا مشاور مدرسه دلتنگ می‌شوند و اولیا باید این نقش را اجرا کنند. ایجاد یک سیستم تشویق می‌تواند انگیزه دهنده باشد، به همین دلیل هنگامی که فرزندان کاری را به اتمام رسانند، آن‌ها را تشویق کنید.

مزایا و معایب فضای مجازی برای آموزش زبان عربی

فضای مجازی می‌تواند به‌عنوان یک ظرفیت ارزشمند در اختیار حوزه‌های آموزش زبان عربی قرار گیرد به شرطی که الزامات و زیرساخت‌های آن شکل بگیرد. جذابیت استفاده از فضای مجازی و کامپیوتر به خاطر غرق شدن در دریایی از ارتباطات و اطلاعات است. دنیایی رؤیایی که تنها با فشردن چند دکمه به آرامی به آن قدم می‌گذاریم در این بین فراگیران زبان عربی می‌توانند شیفته جستجو و برقراری ارتباط با دنیای جدید شوند. چگونگی برخورد عربی‌آموزان با همین پدیده‌ی جذاب ارتباطات فضای مجازی است که پلی میان مطالب قدیمی و دنیای نوظهور اطلاعات علمی در حوزه زبان عربی است. در استفاده از شبکه‌های فضای مجازی توسط عربی‌آموزان مشکلاتی پیش می‌آید که به آن‌ها اشاره می‌نمایم. البته مزایایی هم مورد بحث است که ذکر می‌گردد.

مزایای استفاده از فضای مجازی

ارتباط مستقیم با دنیای خارج به اشکال گوناگون (صوتی، تصویری، نوشتاری و ...)

استفاده از پایگاه‌های علمی بسیار ارزشمند (سایت‌های گوناگون)

امکان ایجاد محیطی برای دادن اطلاعات دلخواه با فضای بسیار جذاب (وبلاگ‌ها)

امکان یادگیری آسان در هر ساعت از شبانه‌روز

استفاده از کتابخانه‌های الکترونیکی

معایب استفاده از فضای مجازی

بروز مشکلات جسمانی: مانند ضعف بینایی، صدمات سیستم اسکلتی بدن، چاقی

بروز مشکلات اجتماعی: کاهش روابط خانوادگی و دوستانه، افسردگی و تنهایی، اعتیادهای فضای مجازی

بروز مشکلات روانی: اعتیاد به روابط عاطفی و دوستانه، وسواس به فضای مجازی، کاهش اعتمادبه‌نفس دوری از اولیاء

و مریبان، اعتیاد به روابط جنسی، پریشانی و اختلال در خواب

نتیجه‌گیری

امروزه بزرگ‌ترین مسئله‌ای که جهان را تهدید می‌کند شیوع و گسترش ویروس کووید ۱۹ (کرونا) است نتیجه این پژوهش بیانگر آن است که این ویروس سیستم‌های بهداشتی و درمانی دنیا را با چالش‌های متعددی روبرو کرده است و یکی از حساس‌ترین عرصه‌ها که درگیر این ویروس شده است، حوزه نظام تعلیم و تربیت یعنی آموزش و پرورش است که عنصر اساسی و حیاتی آن فرزندانمان هستند.

در این راستا در بسیاری از کشورها از جمله در ایران برای کاهش شیوع ویروس کرونا آموزش‌های حضوری در مدارس و دانشگاه‌ها تعطیل شدند و حوزه آموزش و تعلیم و تربیت را با چالش جدی مواجه ساخت. نظام آموزشی به آموزش از راه دور از طریق فضای مجازی روی آورد و بستر رشد و گسترش کاربرد فضای مجازی را به دنبال داشت و علاوه بر ایجاد مشکلات برای دانش‌آموزان فشار زیادی برای معلمان مخصوصاً دبیران محترم عربی ایجاد کرده است و حتی بر کیفیت و نحوه تدریس آن‌ها نیز تأثیر گذاشته است. با عنایت به اینکه تدریس در بستر شبکه شاد و فضای مجازی رواج یافت، پس ضروری است که دبیران و دانش‌آموزان و خانواده‌ها به فضای مجازی مسلط و توانا شوند.

فضای مجازی مانند هر نوآوری دیگر به ایجاد دگرگونی‌های عظیمی در جنبه‌های مختلف زندگی انسان منجر شده است. در این راستا وزارت آموزش و پرورش می‌تواند سیاست‌هایی را اتخاذ نماید تا معلمان با کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش علاقه‌مند شوند که در کنار مشوق‌های مادی و معنوی معلمان، وزارت آموزش و پرورش نیز در جهت تغییر در محتوا محور بودن کتاب‌ها و نیز توسعه و تجهیز مدارس از لحاظ فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات و بحث اینترنت برای تمامی مدارس ویژه داشته باشد و گام‌هایی بردارد تا زمینه را برای ظهور و استفاده فناوری مهیا سازد. شیف‌تگی بیش از حد در برابر این ابزار و یا حتی نفی آن به خاطر فراهم نبودن سایر امکانات ناپسندیده است که نتیجه آن عقب‌ماندگی هر چه بیشتر کشور در مقایسه با سایر کشورها است. با توجه به اینکه آموزش، محور و کلید اساسی توسعه است و فناوری اطلاعات و ارتباطات لبه پیشرفت و توسعه کشورها است، لذا استفاده از آن اجتناب‌ناپذیر است و تأخیر در گسترش آن یکی از بزرگ‌ترین موانع توسعه خواهد بود که به دنبال خود عدم توسعه فرهنگی را به دنبال خواهد داشت.

منابع

- اسلامی، علی. (۱۳۸۱). چند رسانه‌ای، نرم‌افزارها، ساخت و منابع. تهران: انستیتو ایز ایران.
- اسلوین جیمز (۱۳۸۰). فضای مجازی و جامعه، ترجمه: عباس گیلوردی و علی رادباوه.
- اکبری، احمد (۱۳۷۵)، افت تحصیلی، ضرورت‌های جبران‌ناپذیر، هدر رفتن منابع مالی، ماهنامه پیوند، شماره ۸۶.
- ایوب، بهنام (۱۳۹۱)، تأثیر فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات در میزان یادگیری
ذوفن، شهناز. (۱۳۸۳). کاربرد فناوری‌های جدید در آموزش. تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی
دانشگاه‌ها.
- رضوی، سید عباس. (۱۳۸۶). مباحث نوین در فناوری آموزشی. اهواز: دانشگاه شهید چمران
- جهانگیر عیسی، آسیب‌های فرهنگی پژوهشی فضای مجازی - ۸/۸/۲۰
- زارعی زوارکی، اسماعیل. (۱۳۸۴). یادگیری الکترونیکی در قرن ۲۱. تهران: انتشارات علوم و فنون.
- حجازی، علیرضا - دیلمقانی، میترا، تأثیر سازنده اینترنت و فضای مجازی بر اخلاق کاربران
خانی، ابراهیم (۱۳۸۱)، ویژگی‌های آموزش و پرورش کارا و اثربخش و تجارب سایر کشورها
خمیس آبادی، مرضیه - مرآتی، علیرضا (۱۳۸۸) ضرورت توجه به تکنولوژی‌های نوین در آموزش و پرورش
عبادی، رحیم (۱۳۸۰)، فناوری اطلاعات و آموزش و پرورش، انتشارات موسسه توسعه فناوری مدارس هوشمند
مرآتی علیرضا، خمیس آبادی مرضیه، (۱۳۸۸) ضرورت توجه به تکنولوژی‌های نوین در آموزش و پرورش - ۸۸.
- نجفی، شیخ احمد (به اهتمام دکتر سعید نجفی اسداللهی)، (۱۳۲۶)، درس دارالعلوم العربیه، تهران، موسسه چاپ و
انتشارات دانشگاه، چاپ یازدهم
- نقیه، مجید (۱۳۸۵)، ظرافت‌های معلمی، تهران، انتشارات بین‌المللی گاج، چاپ هفتم

دراسة تحديات وحلول التدريس الافتراضى لدروس اللغة العربية فى أيام كورونا

الملخص

إن أكبر مشكلة تهدد العالم اليوم هى انتشار فيروس Covid-19 و على الرغم من أن التفشى المفاجئ لـ Covid-19 أتى بالعديد من التحديات إلى أنظمة الرعاية الصحية فى العالم، إلا أنه أثر أيضاً على مجالات أخرى، بما فى ذلك مجال التعليم. عندما بدأ فيروس Covid-19 فى جميع أنحاء العالم، أكدت البروتوكولات الصحية على التباعد الاجتماعى. وفى هذا الصدد وفى العديد من البلدان، وبما فى ذلك بلدنا، تم إغلاق التعليم فى المدارس والجامعات للحد من انتشار فيروس كورونا. وقد أثر هذا الفيروس فى جميع جوانب الحياة من الثقافة والصناعة والاقتصاد والسياحة، وكذلك مجال التعليم الذى يعد من أهم المجالات فى البلاد. تحول النظام التعليمى إلى التعليم عن بعد من خلال الفضاء الافتراضى. والغرض من هذا البحث هو معالجة التعليم الافتراضى وتحديات هذا النوع من التعليم، تسبب فيروس كورونا فى ضغوط كبيرة على المعلمين، وخاصة معلمى اللغة العربية المحترمين، كما أثر على جودة التعليم وأسلوب التدريس لديهم بالإضافة إلى خلق مشاكل للطلاب وأولياء أمورهم. والجدير بالذكر أن طريقة البحث المستخدمة فى هذا المقال هى طريقة وصفية تعتمد على مصادر مكتبية.

الكلمات الرئيسية: مرض كوفيد ١٩، تحديات أيام كورونا، نظام تعليمى، تعليم افتراضى، اللغة العربية

Studying Drama aspects of Motenabbi poems

Abstract

Drama is one of the most important expressive strategies and has the highest level of technical meaning which is very obvious in poets of Abbasid period. It should be mentioned that the basic reason of using this way of expression is the influence of Greece philosophy and literature, also translating poems of important people like Jawlines and Socrates by Arab poets which is more adapted to sophists' method of the third century AD. From another aspect religious, political party and politic struggles lead to using Drama technique by these poets and building poems structure based on using opposite words and making oppositeness in its meaning.

Abu Tayyeb Motenabbi is one of those poets who were following the events of Abbasid period like using Drama struggle and tension in his poems. He didn't ignore the key role of words and poetic meaning in making tension Drama quarrelsome poems and tendency to quarrel. To tell the truth he is one of the pioneers. This study wants to investigate and critic some of his Drama poems by using analysis-description method. The result of this study shows that three kind of Drama vertically dynamic and horizontal are existing in Motenabbi poems. Horizontal Drama has more opportunity to show itself because of similarity of its meaning with morality and Motenabbi manner. But become floating in political matters in Abbasid period has less important than two other kind of Drama.

Key words: Drama,almotanabbi, poem, Critic